

ΟΜΙΛΙΑ¹

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

8 ΜΑΡΤΙΟΥ 2009

Ιερός Μητροπολιτικός Ναός των Ταξιαρχών Βρυξελλών

Αγαπητοί χριστιανοί,

Η σημερινή Κυριακή διαφέρει από τις άλλες γιατί μας συγκεντρώνει όλους, ανεξάρτητα από την εθνική μας καταγωγή, τη γλώσσα και τις τοπικές παραδόσεις, σε κοινή προσευχή. Ορισμένοι μάλιστα νομίζουν ότι για το λόγο αυτό η σημερινή Κυριακή ονομάζεται Κυριακή της Ορθοδοξίας. Όμως δεν είναι αυτός ο λόγος, δηλ. δεν ονομάζεται Κυριακή της Ορθοδοξίας επειδή οι Ορθόδοξοι συμπροσευχόμαστε, αλλά γιατί εορτάζουμε τη νίκη της Ορθής πίστης, σε αντίθεση με την αίρεση, που αποτελεί παρεκτροπή από την ευαγγελική διδασκαλία.

Η λέξη *αίρεση* έχει αρχαιοελληνική καταγωγή και σήμαινε προσωπική γνώμη, προσωπική άποψη. Η Εκκλησία υιοθέτησε αυτή τη λέξη για να σημάνει την προσωπική τοποθέτηση ορισμένων ατόμων για ζητήματα θρησκευτικά, τοποθέτηση που δε λαμβάνει υπόψη της ούτε την Αγία Γραφή, ούτε τη διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας ούτε τις αποφάσεις των Οικουμενικών συνόδων. Πρόκειται συνεπώς για μια εγωιστική τοποθέτηση ατόμων που θεωρούν τους εαυτούς τους σπουδαιότερους από τους άλλους χριστιανούς, σπουδαιότερους ακόμα και από τον ίδιο το Χριστό, αφού δεν υπολογίζουν την διδασκαλία της Εκκλησίας που είναι το σώμα του Χριστού. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι η αίρεση έχει επιπτώσεις στη σωτηρία του ανθρώπου, γιατί υποσκάπτει τα θεμέλια της πίστης, χωρίς την οποία η

¹ Ομιλία του Εντιμολ. Καθηγ. Παναγιώτου Γιαννοπούλου.

σωτηρία είναι ανέφικτη. Όπως λέει ο Απόστολος Παύλος, η χριστιανική πίστη δεν είναι ούτε ιδεολογία, ούτε θεωρητική τοποθέτηση του ανθρώπου σε σχέση με το θείο. Η χριστιανική πίστη είναι βαθιά και ακλόνητη πεποίθηση που στηρίζεται στην αλήθεια όπως την αποκάλυψε το Ευαγγέλιο και όπως διατηρείται ακέραια και αλώβητη στην Εκκλησία ως σύνολο πιστών με αρχηγό το Χριστό. Ο αιρετικός που αποκόπτεται από την Εκκλησία, αποκόπτεται ταυτόχρονα από την πηγή της Θείας Χάριτος, τον Παράκλητο, το Πνεύμα της Αληθείας, το τρίτο πρόσωπο της Αγίας Τριάδας, αυτό που συνεχίζει το έργο του Χριστού, που φωτίζει πάντα άνθρωπο ερχόμενον εις τον κόσμο και που καθοδηγεί την ανθρωπότητα στον τελικό της σκοπό, τη Βασιλεία του Θεού.

Αιρέσεις και αιρετικοί υπήρχαν πάντοτε. Ήδη ο Απόστολος Παύλος αναφέρεται σε αυτούς όταν γράφει προς τον Τίτο : τον αιρετικό άνθρωπο μετά από πρώτη και δεύτερη απόπειρα, άφησέ τον γιατί ένας τέτοιος άνθρωπος είναι κακόπιστος. Ο λόγος του Παύλου έχει τετάστια βαρύτητα. Ο Χριστός δίδασκε ότι ο καλός ποιμένας αφήνει το κοπάδι και τρέχει να βρει το χαμένο πρόβατο. Ο αγαθός πατέρας δέχεται πάλι το μετανοημένο άσωτο γιό του. Για κάθε χαμένο, για κάθε αμαρτωλό υπάρχει ο δρόμος της επιστροφής, της σωτηρίας, αλλά για τον αιρετικό δεν υπάρχει ούτε προοπτική ούτε οδός σωτηρίας. Αυτός είναι χαμένος στον εγωισμό του και στην αμετανοησία του. Αυτός διέπραξε τη μόνη ασυγχώρητη αμαρτία : εβλασφήμησε κατά του Αγίου Πνεύματος, δηλ. συνειδητά και εθελούσια απομακρύνθηκε από τη Θεία Χάρη. Και επειδή ο αιρετικός έχει υποσυνείδητη την ενοχή, γνωρίζει ότι βρίσκεται αντιμέτωπος με το Θεό, γίνεται όργανο του κακού. Προσπαθεί να παρασύρει και άλλους στην απώλεια και αισθάνεται χαρά αν αποπλανήσει κάποιον. Προσπαθεί να βρει αφελείς να ασπαστούν τις πλάνες του. Γι' αυτό η Εκκλησία καταπολεμά τις αιρέσεις. Όχι από πολεμική διάθεση, όχι από μνησικακία, αλλά από άμυνα, με σκοπό την προστασία των πιστών και την

περιχαράκωση της ορθοδοξίας. Η Εκκλησία δε θεσμοθετεί αυθαίρετα. Οικοδομεί την ορθή πίστη στην πέτρα των Ιερών Γραφών τις οποίες ερμηνεύει αλάθητα. Καλεί τους αιρεσιάρχες να αναγνωρίσουν και να αποποιηθούν τις λανθασμένες απόψεις τους και μόνο όταν αυτοί παραμένουν αμετακίνητοι στην πλάνη τους, τους αποκόπτει από το σώμα της εφαρμόζοντας τη ρήση του Χριστού που είπε πως αν ένα χέρι σου σε σκανδαλίζει, κόψε το, γιατί σε συμφέρει να χαθεί ένα μέλος σου, παρά να χαθεί όλο σου το σώμα. Το ίδιο είπε αργότερα ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος μιλώντας για τις αιρέσεις : ο γιατρός όταν κάνει μια επέμβαση, κόβει το σάπιο μέρος, αλλιώς όλο το σώμα θα μολυνθεί. Η αίρεση είναι το χέρι που σκανδαλίζει, το σάπιο μέρος του σώματος, η αρρώστια της ψυχής, ο πνευματικός θάνατος.

Όπως ήδη είπα, αιρέσεις υπήρξαν πολλές στον ρου της ιστορίας, αλλά εξαφανίστηκαν. Γιατί η Εκκλησία είναι ο ίδιος ο Χριστός. Και οι πύλες του Άδη δε θα την νικήσουν ποτέ, κατά τον Ευαγγελικό λόγο. Η ορθοδοξία βγήκε πάντα νικήτρια από αυτή την αναμέτρηση. Τη νίκη αυτή εορτάζουμε σήμερα : τη νίκη της ορθής πίστης επί της αίρεσης, της κακοδοξίας, του άκρατου εγωισμού. Τη νίκη της Εκκλησίας στον αγώνα της να διαφυλάξει το πλήρωμά της από αυτούς που αμφισβητούν την αλήθεια του Ευαγγελίου. Όπλο της στον αγώνα αυτό υπήρξαν οι Οικουμενικές σύνοδοι, στις οποίες αντιπρόσωποι όλων των χριστιανικών κοινοτήτων, επικαλούμενοι τη θεία βοήθεια, σε πνεύμα αγάπης και αμοιβαίας ανοχής έδωσαν απαντήσεις και λύσεις στα ερωτήματα και τα ζητήματα που ανέκυπταν. Η τελευταία οικουμενική σύνοδος, η Εβδόμη, έγινε το 787 και έθεσε τέλος στην εικονομαχία. Η εικονομαχία δεν ήταν, όπως ορισμένοι υποστηρίζουν, ένα απλό θέμα εικόνων, ένα καλλιτεχνικό ή κοινωνικό κίνημα, αλλά κακοδοξία που υπονόμει το ίδιο το περιεχόμενο του χριστιανισμού. Οι εικονομάχοι αρνούσαν την ανθρώπινη φύση του Χριστού, δηλ. απέρριπταν την ενσάρκωση. Όμως χωρίς την ενσάρκωση, χωρίς το πάθος, τη σταύρωση και την ανάσταση, δεν υπάρχει σωτηρία.

Κατά τον Απόστολο Παύλο αν η ενσάρκωση δεν ήταν πραγματική, τότε όλη μας η πίστη είναι κενή. Η σωτηρία του ανθρώπινου γένους πήγασε από το σταυρό του Χριστού, αυτόν που οι εικονομάχοι αρνούσανται.

Η εικονομαχία, παρά την καταδίκη της, επανήλθε περίπου τριάντα χρόνια αργότερα. Η δεύτερη αυτή φάση κράτησε από το 815 ως το 843. Τότε, η βασιλομήτορα Θεοδώρα, μετά το θάνατο του συζύγου της αυτοκράτορα Θεοφίλου, επανέφερε τις αποφάσεις της Έβδομης οικουμενικής συνόδου και αναστύλωσε οριστικά τις εικόνες. Οι πατέρες που συγκεντρώθηκαν στην Κωνσταντινούπολη για να αναστυλώσουν τις εικόνες και να αποκαταστήσουν την Ορθοδοξία, θεώρησαν σκόπιμο να κάνουν μία αναδρομή στο ιστορικό παρελθόν της Εκκλησίας και να επαναλάβουν την καταδίκη όλων των αιρέσεων που κατά καιρούς είχαν εμφανιστεί και καταδικαστεί. Αλλά επειδή η Εκκλησία δε μένει μόνο σε αρνητικές θέσεις, οι πατέρες θεώρησαν σκόπιμο να εκφράσουν και θετικά το νόημα της Ορθοδοξίας. Επανάλαβαν και επαναβεβαίωσαν τις αποφάσεις όλων των συνόδων συμπυκνώνοντας το περιεχόμενο της Ορθοδοξίας και δηλώνοντας ότι αυτή είναι η πίστη των Αποστόλων, των Αγίων, των Πατέρων, η πίστη που έσωσε τον κόσμο. Τη διατύπωση αυτή, την πεμπτουσία του Χριστιανισμού, το σύνταγμα του ορθόδοξου πληρώματος, ακούμε κάθε τέτοια ημέρα να διαβάζεται στους ναούς. Θα την ακούσουμε και σήμερα. Ας την προσέξουμε, γιατί και σήμερα οι αιρέσεις εξακολουθούν το σκοτεινό και ψυχοφθόρο έργο τους. Γνωρίζετε πολύ καλά ώστε να μη χρειαστεί να επιμείνω, ότι ποικιλώνυμες αιρέσεις μάς περιστιχίζουν, ότι άνθρωποι που εξέπεσαν από τη Χάρη του Θεού προσπαθούν να μας προσηλυτίσουν, να μας κάνουν ίδιους και χειρότερους από αυτούς. Ξέρετε επίσης πολύ καλά, ώστε να μη χρειαστεί να επιμείνω, ότι υπάρχουν αδελφοί μας που παρασύρθηκαν, περιέπεσαν στην πλάνη και έγιναν εχθροί της Ορθοδοξίας. Και επειδή αισθάνονται ένοχοι, προσπαθούν να παρασύρουν και εμάς. Μας πλησιάζουν σαν δήθεν φίλοι, σαν

συμπατριώτες, σαν συνάδελφοι. Όμως είναι οι λύκοι με ένδυμα προβάτου που λείει το Ευαγγέλιο. Εκμεταλλεύονται την καλωσύνη μας, τη φιλία μας, την αγάπη μας, αλλά και την άγνοιά μας ή τις αδυναμίες μας. Μας πείθουν να τους βάλουμε στο σπίτι μας. Λένε ότι θέλουν μόνο να συζητήσουν, αλλά όπως όλοι οι υποκριτές, δε δείχνουν το πραγματικό τους πρόσωπο και μας ποτίζουν σταγόνα σταγόνα το δηλητήριο της αμφιβολίας και του ψεύδους. Όπως όλοι οι πονηροί είναι προετοιμασμένοι για αυτό που επιδιώκουν. Παίζουν την Αγία Γραφή στα δάχτυλα, αποσπούν χωρία που φαίνονται ότι υποστηρίζουν τις απόψεις τους και μας τα αναλύουν. Ενώ εμείς, οι αφελείς, δεν κάνουμε τίποτε για να ξέρουμε τι πιστεύουμε, δεν ανοίγουμε ποτέ την Αγία Γραφή, δεν προσέχουμε τις συμβουλές τις Εκκλησίας. Αμφιβάλλουμε για την Ορθοδοξία και είμαστε έτοιμοι να δεχτούμε το ψέμα. Ας προσέξουμε αδελφοί, δε φτάνει μόνο να εορτάζουμε την Ορθοδοξία, το σημαντικότερο είναι να τη γνωρίζουμε. Είθε ο Θεός να είναι αρωγός μας στην προσπάθειά μας αυτή.

Dimanche de l'Orthodoxie 2009
P. Yannopoulos